

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

**TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı
Tuncay Özilhan'ın
Bağımsız Düzenleyici Kurumlar
Toplantısı konuşması**

21 Mayıs 2003 ANKARA

Sayın Bakanım, Sayın Milletvekilim, Sayın Konuklar, Değerli Basın Mensupları,

Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. “Bağımsız Düzenleyici Kurumlar” konulu toplantımıza hoşgeldiniz.

Devletin ekonomide değişen rolü çerçevesinde Bağımsız Düzenleyici Kurumları ele alan, uluslararası karşılaştırmalar ve Türkiye’deki uygulamalar ışığında, Türkiye’de bu kurumların bağımsızlığı, sorumluluğu, organizasyonu denetimi ve hesap verebilirliklerinin nasıl olması gerektiği konusunda görüş ve öneriler sunan “Bağımsız Düzenleyici Kurumlar ve Türkiye Uygulaması” konulu raporumuzu, yaklaşık iki ay önce, İstanbul’da düzenlenen bir toplantı ile kamuoyuna duyurmuştuk.

Konuyu, bu kez, Ankara’da, özel sektörün yanısıra kamudan da katılım sağlayan, değerli uzmanlarımızın katkılarıyla gerçekleştirdiğimiz bu geniş katılımlı toplantı ile yeniden gündeme getirmekten memnuniyet duyuyoruz.

Bağımsız Düzenleyici Kurumlar, Türkiye olarak çok ihtiyaç duyduğumuz bir işlevi sağlamakta, iyi çalıştırıldıkları takdirde, devletin düzenleme, denetim ve gözetim işlemlerini hakkıyla yerine getirmesine olanak sağlamaktadır.

Uluslararası uygulamalar incelendiğinde, özellikle piyasa aksamalarının görüldüğü alanlarda, devletlerin iktisadi faaliyetleri düzenleme, gözetim ve denetim işlevlerini yaygın olarak Bağımsız Düzenleyici Kurumlar aracılığıyla yerine getirdikleri gözlemlenmektedir.

Türkiye’de de bu yaklaşım çerçevesinde, devletin düzenleyici kapasitesini etkili kılmak adına idari ve mali özerkliğe sahip Bağımsız Düzenleyici Kurumlar kurulmuştur. Ancak, biraz da, bizdeki kurumların kuruluşları stratejik ve bütüncül bir yaklaşım çerçevesinde gerçekleşmediğinden, Bağımsız Düzenleyici Kurumlar görevleri, yetkileri, idari yapılanmaları, karar alma süreçleri, bütçeleri ve nihayetinde bağımsızlıkları ve hesap verebilirlikleri konularında yoğun tartışmalar yaşanmaktadır.

Yalnızca son aylarda yaşanan bazı gelişmeler bile, Bağımsız Düzenleyici Kurumların bağımsızlıklarını azaltmadan, kuruluşları, yapılanmaları, yetkileri ve işleyişleri hususunda bazı standartlar geliştirmenin önem ve önceliğini göstermektedir.

Bu konularda gerekli standart düzenlemeler yapılmaz ise, zaten parçalı ve dağınık bir yapı içerisinde olan Bağımsız Düzenleyici Kurumlar sistemi, mevcut ve muhtemel parçalı düzenlemeler ile daha da bozulacak ve Bağımsız Düzenleyici Kurumlar kendilerinden beklenen işlevleri hakkıyla yerine getiremeyeceklerdir.

Ancak, Türkiye, mevcut yapısını dönüştürmek, ekonomik ve sosyal kalkınmayı hızlandırmak, AB’ye tam üye olmak yolunda gerekli adımları atmak zorundadır.

İçinden geçmekte olduğumuz krizin de etkisiyle, kamuoyunda hukuki ve idari yapıyı çağdaş bir düzeye getirme yönünde çok kuvvetli bir irade oluşmuştur.

Diğer taraftan, Ulusal Program'daki taahhütleri çerçevesinde çeşitli sektörlerini AB direktiflerine uygun olarak dönüştürmek zorunda olan Türkiye, AB sürecinden kopmak istemiyorsa, Bağımsız Düzenleyici Kurumlar üzerinde önemle durmak zorundadır.

AB'ye uyum süreci bir tarafa, eğer doğru bir şekilde tasarlanır ve işletilirse, Bağımsız Düzenleyici Kurumlar ciddi bir reform ihtiyacı içinde olan Türkiye kamu yönetiminin modern yönetim nosyonlarını içselleştirmesine önemli katkısı olabilecek yapılardır.

Bağımsız Düzenleyici Kurumlar konusunda başarılı ülke deneyimlerinin gösterdiği ve her şeyden önce hatırlatılması gereken konu, bu tür kurumların kuruluş amaçlarını yerine getirebilmeleri için hukukun üstünlüğü ilkesinin geriye dönülmez bir biçimde yerleşmiş olması ve yargı sisteminin iyi çalışıyor olması gerekliliğidir.

Bu çerçevede, Türkiye'de uzun süredir üzerinde durulan yargı reformunun gerçekleştirilmesi, Bağımsız Düzenleyici Kurumların başarı ile çalışmaları bakımından özellikle önem arz etmektedir.

Üzerinde önemle durulması gereken bir diğer husus, devletin yeni düzenleyici rolü ve düzenlemelerde reformlar yönündeki genel eğilimin iyi anlaşılması ve anlatılması gereğidir.

Devletin düzenleyici rolü ve kapasitesinin anlamı ve önemi konusunda toplumsal uzlaşa aranmalı ve bu konuda ortak bir anlayış oluşturulmalıdır.

Bu kapsamda, Bağımsız Düzenleyici Kurumların bağımsızlığının içeriği ve ölçüsü konusunda anlayış birliğine varılmalıdır.

Siyasetin, bürokrasinin ve özel çıkar gruplarının baskısına direnebilmeleri ve bunlardan etkilenmemeleri için Bağımsız Düzenleyici Kurumların karar alma sürecinde bağımsız olmaları gerekmektedir.

Siyaset, bürokrasi, medya ve özel çıkar grupları Bağımsız Düzenleyici Kurumların bağımsızlığına saygı göstermeli; Bağımsız Düzenleyici Kurumlar da bu bağımsızlığın sorumluluğunu yerine getirmelidirler.

Bağımsız Düzenleyici Kurumlar siyasi iktidarların kısa vadeli ve popülist politikalarından etkilenmeden, faaliyet alanlarında bağımsız bir şekilde kararlarını alabilmelidirler.

Medyanın Bağımsız Düzenleyici Kurumların kuruluş ve işleyişleri ile ilgili olarak kamuoyunu sürekli ve yeterli bir biçimde aydınlatması, Bağımsız Düzenleyici Kurumların siyasete ve topluma karşı hesap vermesinde önemli katkılar sağlayabilecektir.

Ancak, medyanın da sorumlu yayıncılık anlayışı çerçevesinde hareket etmesi gerekmektedir.

Bu çerçevede, medyanın Bağımsız Düzenleyici Kurumların yürüttükleri soruşturmalar sürerken kararları özel çıkarlar doğrultusunda etkilemeye yönelik yayın yapmasının yasaklanması gerekmektedir.

Sivil toplum örgütleri ve üniversitelerin Bağımsız Düzenleyici Kurumlar konusunda toplumsal ilgi ve bilgi düzeyinin yükselmesini sağlayacak çalışmalar yapmaları, Bağımsız Düzenleyici Kurumların kamusal hesap verebilirliklerini geliştirmek açısından çok önemlidir.

Bu bağlamda, sivil toplum örgütleri ve üniversiteler bünyesinde Bağımsız Düzenleyici Kurumların faaliyetleriyle ilgili araştırma, eğitim ve izleme merkezleri kurulmalıdır.

Son olarak, önümüzdeki günlerde başlayacak olan IMF anlaşmasının 5. gözden geçirme süreci ile ilgili, konuyla da yakından bağlantılı olan, bazı görüşlerimizi sizinle paylaşmayı arzu ediyorum.

Hükümet, niyet mektubunda, programın amacını tarif ederken “istikrarlı bir makro ekonomik ortam sağlayarak ve temel yapısal reformları uygulayarak Türkiye’nin kalkınma potansiyelini harekete geçirmektedir” ifadesine yer vermektedir.

Aynı zamanda, “sürmekte olan ekonomik reform programını kuvvetlendirerek uygulamakta kararlı olduğunun” altı çizilmektedir.

Önümüzdeki 2004 yılını da kapsayacak olan stand-by düzenlemesinin, “program stratejisinin ve makroekonomik hedeflerinin sağlıklı ve uygulanabilir olduğu” tesbiti yapılmaktadır.

Şimdi, bu çerçeve içerisinde, hükümetin iradesini hayata geçirmesini bekliyoruz.

5. Gözden Geçirme süreci, AK Parti hükümetleri döneminde tespiti yapılmış ve ayrıca Irak problemi gibi arka planı karmaşıklaştıran problemlerin olmadığı bir dönemde taahhüt altına alınmıştır.

Bu nedenle 5. Gözden Geçirmenin eksiksiz tamamlanması, hem 59'uncu Hükümet için önemli bir siyasi irade göstergesi olacak, hem de makro ekonomik dengeler açısından son derecede mukavemetli bir zemin oluşturacaktır. Bu şansı çok dikkatli kullanmalıyız ve en ufak bir şüpheye mahal vermeyecek şekilde koşulları tamamlamalıyız.

Bu irade, tecelli ettiği takdirde, özellikle iki açıdan Türkiye’ye çok büyük fayda getirecektir.

Öncelikle, mali piyasalardaki güven pekişecek, reel faizlerin hızla düşmesiyle birlikte kamu maliyesi rahatlayacaktır.

İkinci olarak ise, Türkiye’de sürdürülebilir büyümeyi sağlayacak yapısal reformların yolu açılacak, piyasa ekonomisinin kurumsallaşması, kamu maliyesi ve kamu yönetimi gibi reformların hayata geçirilmesi için toplumsal bir moral elde edilecektir.

5. Gözden Geçirme çerçevesinde; yüzde 6.5 faiz dışı fazla, vergi ve vergi idaresi reformu, KİT’lerdeki atıl kadrolar ve yönetim reformu, kamu harcama yönetimi reformu, kamu ihale yasasının mevcut şekliyle uygulanması, Sosyal Güvenlik Kuruluşlarının etkin çalışabilmesi için gerekli idari düzenlemeler konularına dikkatle eğilmelidir. Kamu borç yönetimini yakından ilgilendiren mali sektör reformunun da, hem şirketlere, hem de bankalara yönelik olan yasal düzenlemeleri hızla hayata geçirilmelidir.

Bu alanlarda ortaya çıkan gecikmelerin telafi edilebilmesi için hkmetimizin Temmuz ayında Meclis'i alıştırması kanımızca artık bir gereklilik haline gelmiştir.

Toplantımızın, 5. gözden geçirmenin önemli bir ayağı olan ve piyasa ekonomisinin hukuksal ve kurumsal altyapısının geliştirilmesinde önemli rol oynayan Bağımsız Düzenleyici Kurumların etkin ve etkili işleyişine, Bağımsız Düzenleyici Kurumlar sisteminin iyileştirilmesine katkıda bulunacağını umuyorum.

Beni sabırla dinlediğiniz için teşekkür eder, hepinizi saygıyla selamlarım.